

علی اکبر صالحی؛

باناتراری‌های زیادی مواج‌ه هستیم

به ناتراری در عقل هم توجه کنیم

رئیس بنیاد ایرانشناسی در همایش توسعه و تدبیر که در چهارمین سال درگذشت مرحوم اکبر ترکان برگزار شد، با بیان اینکه ترکان مردی از تبار عقلانیت در میدان عمل بود، اظهار داشت: شریف‌ترین مخلوق خدا عقل است و اگر بتوانیم عقل را درست به کار ببریم هیچ مشکلی ایجاد نمی‌شود، اما متأسفانه ما با ناتراری‌های زیادی مواج‌ه هستیم و در این میان باید به ناتراری در عقل هم توجه کنیم.
علی اکبر صالحی ضمن برشمردن اقدامات ترکان در دانشکده اقتصاد و مدیریت دانشگاه شریف یادآور شد: او انسانی کلان‌نگرد در مدیریت بود و خود را گرفتار روزمرگی نکرده بود وقتی او را می‌دیدم که با سختی از پله‌های هیأت دولت بالا می‌آمد اما شکوه نمی‌کرد و آه و ناله نداشت، از او یاد می‌گرفتم. او به دنبال تسلط بر صحنه‌های سیاسی نبود، هرچند که اگر می‌خواست می‌توانست، ترکان خواهان نام و نشان هم نبود.
دغدغه‌اش فقط اعتلای ایران و توجه به مردم بود و دانشگاه را موتور محرکه آینده ایران و صنعت را میدان بروز و ظهور علم و شکوفایی آن می‌دانست.
صالحی با بیان اینکه انقلاب اسلامی یک انقلاب لحظه‌ای نبود که ما شب تصمیم بگیریم و فردا بخواهیم انقلاب کنیم، توضیح داد: انقلاب اسلامی پیشینه‌ای داشت و در خلّارخ نداد و اگر بخواهیم خیلی خلاصه بگوییم از مشروطه شروع شد، نهضت ملی نفت و ۱۵ خرداد را داشتیم و بعد به در انقلاب اسلامی تجلی این برانگیختگی را دیدیم. اگر بگوییم از زمان مشروطه تا سال ۵۷، دوران برانگیختگی مردم بود و بالاخره انقلابی به وجود آمد باید توجه داشت که درست است که این انقلاب، این پیشینه را داشت، اما کسانی که پرچم‌دار این انقلاب بودند آدم‌گی برای دادن یک نقشه راه برای انقلاب احداث‌نشده. وی ادامه داد: اکنون در اروپا احزابی مختلفی داریم که وقتی که به قدرت می‌رسند، همه چیز را می‌دانند و تکلیف مردم نسبت به احزاب روشن است، اما وقتی ما انقلاب کردیم نمی‌دانستیم واقعا دنبال چه هستیم. بنابراین اگر اتفاقاتی می‌افتد و این نواقص و بعضی مشکلات پیش می‌آید، از منظر جامعه‌شناسی چندان بی‌دلیل نیست.
به این دلیل که ما اکنون دوران بالندگی بعد از انقلاب و برانگیختگی را داریم طی می‌کنیم؛ مسیری طی می‌شود تا به بلوغ برسیم. ۴۵ سال از این انقلاب گذشته، ممکن است در مدیریتمان قصور داشته باشیم، اما هدف و جهت ما درست بوده و جهت ما اعتلای کشور بوده و بهترکردن معیشت مردم بوده است. چرا تشدد چون ما اشتباهاتی کردیم و آن اشتباهات هم عمدی نبوده و سهوی بوده و برآمده از عواطف و احساسات بوده است. وزیر پیشین امور خارجه گفت: ملت ما یک تاریخ ۳۰۰۰ ساله مکتوب دارد و تاریخ شفاهی‌اش به چند هزار سال می‌رسد، ۲۵ سال در تاریخ یک ملت که تاریخ مکتوبش ۳۰۰۰ ساله است، مثل یک پاراگراف در یک کتاب تاریخ است. باید صبر کنیم. جهت و اهدافمان درست بود و ابراز نگرانی و امیدهایی که می‌شود و تحنل‌های دلسوزان نظام، نشان از یک فهم و استنباط و درک از تحولات اجتماعی و سیاسی دارد. وقتی می‌گوییم ما اشتباه کردیم، نکته مثبت انقلاب است و امیدوارم این نقطه مثبت همچنان پابرجا بماند تا از اشتباهاتمان درس بگیریم.

◀**امید به آینده**

صالحی با یادآوری اینکه ترکان ابایی نداشت اگر جایی اشتباهی کرده بگوید،

افضا کرد: این ملت، ملتی پویا است.

ملتی با امید و نشاط. اما باید بدانیم دوران بالندگی ما یکی، دو نسل طول می‌کشد. عزیزان فکر نکنید به‌زودی ما باید به دوران فرهیختگی برسیم. دوران فرهیختگی دورانی است که در آن همه مرد‌مدان به یک سطح مشترک از درک و جهان‌بینی رسیده باشند. اروپا که یک

روژه اروپا‌نشد. وی تأکید کرد: من نسبت به آینده کشورمان بسیار امیدوارم.

ممکن است این امیدی آرزومندانه باشد، اما آرزومندانه صرف نیست. به اعتبار تجربه‌ای که دارم و در جای جای مختلف خدمت کرده‌ام، می‌گویم. خیلی هم اشتباه کردم یک مقدار هم از این مشکلات ممکن است ناشی از اشتباهات ما باشد. بنابراین به آینده بسیار امیدوارم همانطور که آقای ترکان عزیز ما امیدوار بود. اگر امید نداشت نادر مشکلات جسمی، با استواری راه نمی‌رفت.

شنبه
۲۷ • ۰۲ • ۱۴۰۴
۱۹ دی‌ال‌فقهه ۱۴۴۶ / ۱۷ به‌م‌۲۰۲۵

سال هشتم

شماره ۲۱۰۹

تجربیات و دیدگاه‌ها در خصوص مذاکرات

آرمان ملی- حمید شجاعی؛ روال معمول در مورد تحولات عرصه سیاست خارجی به ویژه مذاکره با غربی‌ها اعم از آمریکا یا تروئیکای اروپایی این بوده و هست که همه مواضع طرف ایرانی در مورد هر مساله‌ای صرفاً از مسیر و کانال وزارت امور خارجه منعکس شود و سایر افرادی که در این حوزه اطلاع یا وظیفه خاصی ندارند، اظهار نظر نکنند؛ به‌خصوص چهره‌هایی که با توجه به جایگاهی که داشته‌اند ممکن است از سوی طرف یا طرف‌های مقابل حرف‌هایشان سیاست نظام تلقی شود. این در حالی است که از روز نخست مذاکرات ایران و آمریکا تاکنون شاهد انواع و اقسام نظرات و مواضع از سوی کارشناسان و تحلیلگران و حتی چهره‌های حاکمیتی بوده‌ایم که هر کسی از ظن خود به این مذاکرات واکنش نشان داده و در له یا علیه آن اظهار نظر کرده است. اگرچه هرکس در ابراز عقیده شخصی خود آزاد است اما نمی‌توان متکر این واقعیت شد که برخی اظهار نظر‌ها جایگاه وزارت امور خارجه و دستگاه دیپلماسی را به عنوان مسئول مستقیم پیرونده زیر سوال برده، مخدوش کرده و یا تحت‌الشعاع قرار می‌دهد. مساله جایی بغرنج‌تر می‌شود که برخی افراد صاحب جایگاه نسبت به مسائل حساس صحبت کرده‌و باعث می‌شوند که طرف مقابل از صحبت‌های آنها استفاده تبلیغاتی و آنطور که می‌خواهد مساله را مطرح کند. موضوع چنین اظهارنظرهایی باید یک بار برای همیشه جمع شود. به این معنا که شخصیت‌های صاحب جایگاه که ممکن است حرفی که می‌زنند موجب سوءبرداشت شود، بهتر است خود‌داری بیشتری نشان داده و اظهار نظر نکنند و بگذارند هرگونه اظهار نظری از مبادی رسمی و قانونی دنبال شود و اگر خبر یا اطلاعاتی نیز در حوزه مذاکرات یا سیاست خارجی نیاز بود، از مسیر رسانه‌ای دستگاه دیپلماسی و سخنگوی وزارت اقدام شده و در اختیار همه قرار گیرد. این در شرایطی است که برخی چهره‌ها گاه یا دستگاه سیاست خارجی و مسئولان امر را برنمی‌تابند و یا اینکه در یک حرکت موازی با دستگاه سیاست خارجی اظهار نظر می‌کنند. اکنون که مساله مذاکره غیر مستقیم با آمریکا برای برداشته شدن تحریم‌های ظالمانه در جریان است نیز این اتفاق رخ داده و به‌رغم اینکه مقامات کشور از مسئولیت اجرا و اطلاع‌رسانی وزارت امور خارجه صحبت کرده‌اند، برخی افراد همچنان می‌خواهند با اظهاراتی خود را وارد فرایند تصمیم‌گیری کرده و یا حداقل آنکه بر فضاتأثیر بگذارند. غافل از اینکه دشمن از هر اظهار نظری یک پالس دریافت می‌کند و در نهایت آن می‌شود که می‌گویند در ایران موضع واحد و هماهنگ وجود ندارد. این است که گفته می‌شود افراد و شخصیت‌ها باید اجازه دهند مواضع از کانال و مسیر وزارت امور خارجه مطرح شود تا هم از خنل دسته شدن مواضع دوری شود و هم دشمن از آن به نفع خود بهره‌برداری نکند.

◀**سخنان دبیر پیشین**

علی شمخانی که روزگاری دبیر شورای عالی امنیت ملی و پس از آن مسئول مذاکرات با کشورهای منطقه از جمله عراق و عربستان بود، امروز در جایگاه مشاور ارشد رهبر انقلاب قرار دارد. از آنجا که شمخانی پیش از این در چند و چون مذاکرات ایران قرار داشته و خود نیز در برهه‌ای مذاکرات را پیش می‌برده، شاید انتظار می‌رفت باز هم مسئولیت مذاکره با طرف‌های اروپایی و یا آمریکا برعهده او قرار بگیرد، اما رویکرد این بود که پیرونده مذاکرات از مسیر وزارت امور خارجه و با ریاست وزیر امور خارجه پیش برود. از این نظر هرگونه اظهار نظر و اعلام موضعی از سوی هر چهره یا مسئولی باید در

armanmeli.ir

آرمان ملی

«آرمان ملی» واکنش هابه مصاحبه اخیر شمخانی را بررسی می‌کند

صحت مذاکراتی فقط از کانال وزارت خارجه

◀**سیدعباس عراقچی**؛ به هیچ وجه از حق غنی سازی چشم‌پوشی نمی‌کنیم

هماهنگی کامل با مواضع اعلامی از سوی وزارت امور خارجه باشد. با این حال مصاحبه اخیر علی شمخانی با رسانه NBC آمریکا واکنش‌هایی را برانگیخت. جایی که شمخانی گفت: «تهران در توافق هسته‌ای با ترامپ از اورانیوم با غنای بالا صرف نظر خواهد کرد.» او گفت که ایران متعهد می‌شود که هرگز سلاح هسته‌ای نسازد، ذخایر اورانیوم با غنای بالا را که می‌تواند تسلیحاتی شود از بین ببرد و اورانیوم را در سطوح پایین‌تر مورد نیاز برای مصارف غیرنظامی غنی سازی کند و به بازرسان بین‌المللی اجازه دهد تا بر این روند نظارت داشته باشند، در ازای لغو فوری همه تحریم‌های اقتصادی علیه ایران.» اما این پایان کار نبود و دونالد ترامپ رئیس جمهور آمریکا در اقدامی بی‌سابقه اظهارات شمخانی را در شبکه شخصی خود یعنی تروت سوشال بازنشر کرد که در نوع خود جالب توجه بود. هر چند که صحبت‌های شمخانی آنطور که نورنیوز گفته از موضع اقتدار بیان شد، نه عقب نشینی بود و نه نرمش بی‌منی بلکه بیان صریح یک معادله روشن بود؛ امنیت و همکاری در گرو صداقت و رفع کامل تحریم‌ها محقق می‌شود. تهران به خوبی می‌داند که دیپلماسی مؤثر، تنها زمانی نتیجه می‌دهد که توازن میان تعهدات و تضمین‌ها برقرار شود. اما بهتر بود که این رویه به نحو دیگری پیش برود و حداقل در نوعی هماهنگی با دستگاه سیاست خارجی قرار بگیرد که همه یک موضع واحد را مطرح کنند. گرچه یقیناً شمخانی جدای از منافع ملی و خارج از آنچه مورد قبول نظام است سخن نگفته، اما سخن بر سر رعایت پروتکل است و اینکه جلو برداشت‌های متفاوت از سوی طرف مقابل گرفته شود تا مبادا گروه مذاکره کننده در تنگنای برداشت اشتباه طرف دیگر قرار گیرد و بخشی از انرژی و توان خود را صرف روشن کردن طرف مقابل و رفع سوءتفاهم کند.

◀**واکنش‌ها به یک مصاحبه**

مصاحبه علی شمخانی، مشاور ارشد رهبر انقلاب با

«آرمان ملی» بررسی می‌کند

فرجام ایران در لیست سیاه FATF

به آن ملحق خواهد شد. همچنین رسیدگی به کنوانسیون دیگر که مشهور به CFT است در جلسه آتی مجمع، در دستور کار صحن مجمع قرار دارد.» وی در همین مورد ادامه داد: «این یک شرط مهمی بود که مصوب مجلس و مجمع تشخیص مصلحت هم در واقع مصوبه مجلس را تأیید کرد یعنی ما با اضافه شدن این شرط مهم در ابتدای کنوانسیون به این کنوانسیون ملحق خواهیم شد. مصوبه مجمع، مصلحت مورد نظر مجلس شورا را تأیید کرد و وارد دانست. این موضوع قانون محسوب می‌شود و تغییری اگر بخواهد صورت بگیرد باید سیر معنای قانونی خودش را طی کند یعنی باید در مجلس مصوب شود و شورای نگهبان تأیید کند.»

◀**موضع دولت**

محمدرضا عارف، معاون اول رئیس جمهور هم با اشاره به رای مجمع تشخیص مصلحت در خصوص پیوستن مشروط ایران به پالرمو گفت: «اینکه دبیرخانه مجمع، گزارش هیر بسیار دقیق، عمیق و خوبی فراهم کرد و مجمع تشخیص مصلحت، در فضایی منطقی و اصولی به این نتیجه رسید، دستاورد بزرگی بود. این رای، پیامی سیاسی داشت و در صورت استفاده صحیح از آن، وارد فضای جدید دیپلماسی و تعامل بین‌المللی شده‌ایم.» معاون اول رئیس جمهور ادامه داد: «واقعیت این است که دولت چهاردهم بیش از دوره‌های قبلی، دانشگاهی است، رئیس‌جمهور و معاون اول دولت چهاردهم، از اساتید دانشگاه هستند که به این عنوان افتخار می‌کنند و اینگونه نبوده که تنها پسوند استاد داشته باشند ولی به دنبال کارهای سیاسی و اجرایی بروند، از این جهت، موفقیت یا عدم توفیق این دولت، به دانشگاهیان برمی‌گردد.»

◀**جذبات تصویب پالرمو**

محسن دهنوی، سخنگوی مجمع تشخیص مصلحت نظام، درباره موافقت «مشروط» مجمع تشخیص مصلحت نظام با الحاق ایران به کنوانسیون پالرمو گفت: «بعد از چهار ماه بررسی کارشناسی در کمیسیون‌های مجمع تشخیص مصلحت و ۵ جلسه بررسی در کمیسیون مشترک و همچنین بعد از سه جلسه صحن شورای عمومی مجمع تشخیص مصلحت نظام نهایتاً با بررسی الحاق ایران به کنوانسیون پالرمو پایان یافت و مجمع تشخیص مصلحت نظام به‌صورت مشروط با الحاق ایران به این کنوانسیون موافقت کردند.

البته لازم به توضیح که پیش از این شورای نگهبان هم نظر مثبت خودش را در مورد این لایحه اعلام کرده بود. براساس

مصوبه مجمع، ایران این کنوانسیون را در چارچوب قانون اساسی و قوانین داخلی خودش در واقع پذیرفته است و

سیاست

گزارش

ماراتن مذاکرات به استانبول رسید

ورود تروئیکای اروپا

به میدان دیپلماسی با ایران

روز گذشته بود که دیپلمات‌های ارشد ایران و ۳ قدرت اروپایی یعنی فرانسه، آلمان و بریتانیا در استانبول گرد هم آمدند تا درباره برنامه هسته‌ای ایران گفت‌وگو کنند. این مذاکرات که تلاشی در راستای توافقی هسته‌ای محسوب می‌شود، در ابتدا قرار بود در دوم می، یک روز پیش از دور چهارم مذاکرات ایران و آمریکا، انجام شود. اما با تعویق گفت‌وگوهای تهران و واشنگتن، این نشست نیز به تأخیر افتاد و حالا در شرایطی برگزار می‌شود که خوش‌بینی‌ها نسبت به حصول توافق بین تهران-واشنگتن افزایش یافته است. این در حالی است که آمریکایی موضع مشخص و واحدی را از خود در خصوص توافقی با ایران بروز نداده و تهدید و مذاکره را هم‌زمان پیش می‌برد تا ایران را نسبت به اتخاذ موضوع ثبت و واحد در سر درگمی قرار دهد و این در شرایطی است که ایران در خصوص مذاکره و توافق نظر خود را اعلام کرده و خط قرمزهای خود را نیز بیان کرده است. حال این مذاکره و توافق با آمریکا باشد یا اروپا تفاوتی نمی‌کند.

◀**هشدار ایران به اروپایی‌ها**

ه گفته سیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجه، این گفت‌وگوها از مذاکرات ایران و آمریکا مستقل بوده و صرفاً به تعاملات ایران و تروئیکای اروپایی اختصاص دارد. وی پیش‌تر در یادداشتی در روزنامه فرانسوی لویونن نسبت به فعال سازی مکانیسم ماشه هشدار داد و تأکید کرد که چنین اقدامی می‌تواند پیامدهای جبران‌ناپذیری برای دیپلماسی اروپا داشته باشد. این هشدار نشان‌دهنده نگرانی ایران درباره تلاش‌های برخی طرف‌ها برای اعمال فشارهای شدیدتر در قالب مکانیسم ماشه است که می‌تواند تنش‌ها را به سطحی غیرقابل کنترل برساند. در سطح داخلی، ایران تلاش کرده است ضمن حفظ مواضع هسته‌ای خود، مسیر دیپلماتیکی را دنبال کند که تأمین‌کننده منافع ملی باشد. تهران تأکید دارد که فعالیت‌های هسته‌ای آن کاملاً صلح‌آمیز است و در چهارچوب قوانین بین‌المللی دنبال می‌شود، اما رویکرد سختگیرانه اروپا و آمریکا، باعث شده تا ایران گزینه‌های مختلفی را برای واکنش به سناریوهای احتمالی در نظر بگیرد.

◀**چالش‌های تروئیکا**

سه کشور اروپایی در این مذاکرات با معضلات متعددی روبه‌رو هستند. از یک سو، تلاش می‌کنند برجام را حفظ کنند، و از سوی دیگر، باید نگرانی‌های خود درباره فعالیت‌های هسته‌ای ایران را مدیریت نمایند. با این حال، نفوذ اروپا به دلیل ورود آمریکا به مذاکرات غیرمستقیم با ایران، کاهش یافته است. این کشورها همچنین با انتقادهایی مواجه‌اند که مربوط به عدم موفقیت‌شان در کاهش تأثیر تحریم‌های ایالات متحده علیه ایران پس از خروج واشگتن از برجام است. اروپا در تلاش است که میان حفظ توافقی و اعمال فشارهای دیپلماتیک بر ایران تعادل برقرار کند. با این حال، موضع ایالات متحده، که مذاکرات دو جانبه را با تهران آغاز کرده، سبب شده تا نقش اروپا تا حدی حاشیه‌ای شود. این وضعیت، قدرت‌های دیپلماتیک اروپا را محدود کرده و چالش‌های جدی برای سیاست خارجی این کشورها ایجاد کرده است. زان. نوتل بارو وزیر خارجه فرانسه چندی پیش بدون اشاره به عدم ایفای نقش مثبت اروپا پس از خروج یک‌جانبه آمریکا از برجام مدعی شد؛ ایران در پی دستیابی به سلاح هسته‌ای است و از تمام تعهدات خود درباره غنی‌سازی اورانیوم عبور کرده است. وی همچنین تهدید کرد که در صورت عدم تضمین منافع امنیتی اروپا، تمام تحریم‌هایی که طی ۱۰ سال گذشته از ایران برداشته شده بود، بازخواهند گشت.

◀**میانه‌چی یا تسهیل‌کننده؟**

برگزاری این نشست در ترکیه، توجهات را به نقش بالقوه این کشور در دیپلماسی منطقه‌ای جلب کرده است. ترکیه، با روابط متنوع خود با ایران، اروپا و آمریکا، در موقعیتی قرار دارد که می‌تواند به عنوان تسهیل‌کننده‌ای برای پیشبرد مذاکرات عمل کند. آنکارا در سال‌های اخیر تلاش کرده است تا جایگاه دیپلماتیک خود را تقویت کند و میزبانی این مذاکرات می‌تواند نقشی تعیین‌کننده در آینده تعاملات منطقه‌ای ایفا کند. مذاکرات غیرمستقیم ایران و آمریکا و همچنین مذاکرات استانبول در بستر تحولات ژئوپلیتیکی گسترده‌تر منطقه صورت می‌گیرد. رقابت‌های قدرت‌های جهانی، از جمله نقش صورت روسیه و چین در تعاملات ایران، پیچیدگی این گفت‌وگوها را افزایش داده است. این دو کشور، با حمایت از ایران، موازنه‌ای در برابر فشارهای غرب ایجاد کرده‌اند که فضای دیپلماتیک مذاکرات را تحت‌تأثیر قرار داده است. نقش مخرب اسرائیل در سنگ‌اندازی در مسیر تنش‌زدایی بین ایران و غرب را نیز نباید نادیده گرفت زیرا هر گونه توافق احتمالی اثرات مستقیمی بر معادلات امنیتی منطقه خواهد داشت. اسرائیل بارها اعلام کرده که به هیچ وجه اجازه نخواهد داد ایران به ظرفیت‌های هسته‌ای پیشرفته دست یابد. در چنین شرایطی، مذاکرات هسته‌ای نه تنها یک تعامل دیپلماتیک میان ایران و اروپا است، بلکه در سطحی وسیع‌تر بر موازنه قدرت در منطقه تأثیر خواهد گذاشت.

◀**فرصت‌ها و موانع**

در حالی که مسیر رسیدن به تفاهم بین ایران و کشورهای غربی همچنان با موانع متعددی روبه‌رو است، اهمیت این توافق برای ثبات منطقه‌ای و جلوگیری از گسترش سلاح‌های هسته‌ای، تلاشی جدی را از سوی بازیگران بین‌المللی طلب می‌کند. موفقیت این منطقه‌ای به میزان تعهد طرفین به دیپلماسی، انعطاف‌پذیری در روند گفت‌وگوها، و تلاش برای دستیابی به یک توافق عملی بستگی دارد. در نهایت، مذاکرات استانبول نه تنها بازتاب‌دهنده پیچیدگی‌های دیپلماسی هسته‌ای است، بلکه نشان‌دهنده نقش ترکیه در معادلات منطقه‌ای و سرنوشت مذاکرات آینده نیز خواهد بود. در صورتی‌که طرفین بتوانند نقاط اشتراک را تقویت کنند، این مذاکرات می‌تواند نقطه عطفی در مسیر رسیدن به یک تفاهم باشد.